

ARTYKUŁ SPONSOROWANY

Siarzewo – innowacyjny stopień wodny

Mieszkańcy i władze samorządowe Kujaw podkreślają, że budowa Stopnia Wodnego Siarzewo jest konieczna i wyczekiwana od lat przez lokalną społeczność. Ziemia Kujawska stepowieje – to jeden z regionów ekstremalnie zagrożonych suszą, która dotyka rolnictwo, turystykę i inne gałęzie gospodarki. Z drugiej strony obszar ten jest narażony również na powódzie, które przynoszą ogromne straty materialne. Region potrzebuje nowoczesnych inwestycji, które kompleksowo rozwiążą problemy wodne. Optymalnym rozwiązaniem jest budowa nowego stopnia wodnego na Wiśle.

Zdaniem niektórych środowisk, w tym organizacji ekologicznych spoza terenu Kujaw, budowa nowego stopnia wodnego na Wiśle jest niezasadnie ekonomicznie i to pomysł rodem z PRL. Tymczasem planowany obiekt ma być nowoczesny, przyjazny środowisku i wielofunkcyjny. Jego koncepcja powstała przy udziale naukowców i ekspertów z dziedziny hydrologii i hydrotechniki, na podstawie wieloletnich badań i analiz instytutów badawczych w tym Instytutu Rybactwa Śródlądowego. Tylko w latach 2010-2016 w pracach i konsultacjach brało udział kilkudziesięciu profesorów i doktorantów oraz stu magistrów inżynierów z kilku krajów świata. W latach 2016-2020 od tego grona dotychczas kolejni uznani eksperci oraz instytucje naukowe. Prace nad budową Stopnia Wodnego Siarzewo trwają od kilkunastu lat. Poniżej przedstawiamy najważniejsze fakty na temat tego obiektu.

Powstanie przepływowy stopień wodny, nie tama

Stopień Wodny Siarzewo ma być projektem piętrzącym, nie będzie tamował przepływu wody w Wiśle. Zbiornik zostanie utworzony tylko w ramach naturalnego koryta rzecznej, z obywatelami zabezpieczającymi mieszkańców gmin położonych nad Wisłą. Podstawowymi funkcjami stopnia wodnego będzie ograniczenie skutków suszy i powodzi. Celem jest również zwiększenie bezpieczeństwa istniejącego stopnia wodnego we Włocławku. Koncepcja architektoniczna obiektu jest powiązana z istniejącą infrastrukturą, a zaplanowane miejsce uwzględnia bardzo wiele elementów wpisujących się w krajobraz. Nie będzie to gigantyczna budowla – zbiornik wodny w okolicach Siarzewa będzie trzy razy mniejszy niż zbiornik włocławski. Na stopniu wodnym ma powstać hydroelektrownia oraz przeprawa drogowa, więc obiekt będzie też pełnił funkcję komunikacyjną.

Stopień wodny zabezpiecza przed powodzią i suszą

Łączna powierzchnia gmin obszaru chronionego w dolinie Włocławsko-Ciechońskiejką do około 1,5 tys. km². Analizy wykazują, że w wyniku powodzi w tym rejonie zagrożone może być życie lub zdrowie około 100 tys. mieszkańców, zalanych może zostać 13 tys. budynków mieszkalnych, 726 społeczeństw oraz 183 zabytkowych, a ewentualne straty

szacowane są na 9,5 mld zł. Stopień wodny, dzięki możliwości regulacji przepływu wód, pomoże zredukować falę powodziową w okresie wiosenno-letnich i jesiennych wzebrzeń. Z kolei zimą ograniczy do minimum tworzenie śryżu, który przyczynia się do powstawania niebezpiecznych powodzi zatorowych. Praca dwóch zbiorników (we Włocławku i Siarzewie) zmniejszy zagrożenie powodziowe, a niekiedy je całkowicie wyeliminuje. Przyczyni się do ponad 50% redukcji fal o parametrach dotychczasowych wylewów wód w Toruniu (przy pojedynczym zbiorniku tylko do 38%) i dalszego ich ztagodzenia w formie retencji dolinnej w dół rzeki.

Stopień Wodny Siarzewo będzie regulował poziom wody w przypadku pojawienia się niżówki spowodowanej suszą. Zapewnienie wody w tych okresach ma kluczowe znaczenie dla życia biologicznego w Wiśle.

Projekt jest pro-ekologiczny

Koncepcja Stopnia Wodnego Siarzewo powstała pod nadzorem przyrodników z różnych uczelni wyższych, ośrodków naukowych, firm i stowarzyszeń. Analizowane były warianty projektu wraz z przeprowadzeniem oceny pod kątem oddziaływania na środowisko, zarówno w aspekcie Ramowej Dyrektywy Wodnej (art. 4.7) jak i Dyrektywy Ptasięj i Siedliskowej (Natura 2000). Zaprojektowane jest tzw. koryto obejścia – element, który będzie spełniał rolę przepławki terenowej. Dzięki konsultacjom z przyrodnikami i instytucjami odpowiedzialnymi za stan środowiska (RDOŚ w Bydgoszczy), znacznie odsunięto od progu piętrzącego wejście do przepławki terenowej od strony wody dolnej. Planowane jest stworzenie 15 wysp, które staną się siedliskiem dla ptactwa wodnego. W ramach kompensacji przyrodniczych zostaną stworzone warunki dla powstania niemal 600 hektarów pól łąkowych wierzbowych, topolowych, olszowych i jesionowych. W ramach zarybiania rocznie zostanie wypuszczonych do rzeki 250 tys. sztuk tzw. smółtów trossia atlantyckiego oraz 10 tys. osobników troci wędrowniej.

Korzystna dla środowiska jest też przewidziana na stopniu wodnym hydroelektrownia, gdyż energia wodna nie emituje substancji szkodliwych w postaci pyłów i gazów, nie wytwarza odpadów i nie emituje hałasu. Elektrownia wodna nie zużywa węgla i ropy, zatem daje oszczędność zarówno w zużyciu

tych surowców, jak i kosztach ich transportu. Droga wodna umożliwi rozwój transportu rzecznej, który jest najbardziej ekologiczny (statek żegluga przewozi tyle ładunku, co 50 tirów).

Powstanie nowego stopnia na Wiśle poparto 100 tys. osób i kilkadziesiąt organizacji społecznych

Tylko do 2017 roku inwestycje poparto w różny sposób kilkadziesiąt organizacji w tym ekologicznych i dziesiątki tysięcy mieszkańców centralnej Polski. Zebrano ponad 100.000 podpisów poparcia jest to głos mieszkańców żyjących nad Wisłą i w jej sąsiedztwie, którzy odczuwają bezpośrednio skutki suszy i powodzi. Są również głównymi beneficjentami korzyści płynących z rozwoju regionu.

Elektrownia na stopniu wodnym ma istotne znaczenie energetyczne

Według wstępnej koncepcji na stopniu zostanie wybudowana elektrownia o mocy do 80 MW. Pozwoli ona na zaspokojenie pełnego zapotrzebowania na energię np. całego powiatu Aleksandrowa Kujawskiego.

Lokalizacja hydroelektrowni na stopniu wodnym wynika z przepisów prawa (Ustawa Prawo Wodne, art. 10 i 399). Zgodnie z obowiązującym prawem, hydroelektrownia musi być elementem nowej konstrukcji i nie podlega zamianie na wiatrak czy panela fotowoltaiczne w innym miejscu. Wpisuje się ona również w niezwykle ważny proces zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego Polski poprzez produkcję zielonej energii. Przetoczy się to na zwiększenie udziału OZE w bilansie energetycznym państwa, przy jednoczesnej redukcji emisji CO₂ do atmosfery. Elektrownia rocznie wyprodukuje 315 GWh energii, co da prawie 250 tys. ton oszczędzonej emisji dwutlenku węgla, 90 ton tlenku węgla, 12 ton pyłu zawieszzonego mniej w atmosferze. Hydroelektrownia zapewni bezpieczeństwo publiczne gwarantując dostawy energii na wypadek tzw. blackoutu (awarii systemu elektroenergetycznego).

Stopień Wodny zwiększa znaczenie gospodarcze regionu i przynosi zyski

Realizacja inwestycji zabezpieczy przed klęską żywiołową teren przyległy do całego odcinka doliny rzeki pomiędzy SW Włocławek, a SW Siarzewo. Straty powodziowe w rejonie Dolnej Wisły szacuje się na 13 mld zł przy powodzi o średnim prawdopodobieństwie, oraz na 15 mld zł przy małym prawdopodobieństwie. Należy do tego dodać koszty pośrednie, które wynoszą około 100% kosztów bezpośrednich, co realnie oznacza straty na poziomie od 26 do 30 mld zł. Koszt budowy stopnia wodnego jest szacowany na 4,5 mld zł. Inwestycje tego typu, oprócz niwelowania strat spowodowanych przez powódzie, umożliwiają generowanie zysków. Błównie dzięki możliwości prowadzenia racjonalnej gospodarki wodnej i bezpiecznego rozwoju rolnictwa. Infrastruktura stopnia wodnego, wraz z bogatymi elementami kompensacji przyrodniczych, zwiększa atrakcyjność turystyczną regionu, co może rocznie przynieść okolicznym gminom nawet kilkadziesiąt milionów zł zysku. Przyczynia się także do wzrostu liczby miejsc pracy. Lokalizacja stopnia wodnego w Siarzewie wyklucza zagrożenie naruszenia zasobów solanek w Clechocinku i okolicach, zatem nie będzie mieć negatywnego wpływu na przedsięwzięcia rozwijane w regionie.

Projekt SW Siarzewo nie zakłada wysiedleń

Temat zmian własnościowych czyli wykupu działek jest zminimalizowany i prowadzony w kierunku jak najmniejszych ingerencji w obecny stan. W trakcie prac nad projektem zmniejszono ponad osmiokrotnie liczbę terenów, które mogłyby zostać zajęte czasowo lub trwale. Ostatecznie zidentyfikowano około 20 nieruchomości gruntowych w trzech gminach, w których następuje kolizja istniejącej zabudowy z planowaną lokalizacją inwestycji i jej zaplecza. Powierzchnie potencjalnie objęte zmianami własnościowymi obejmą powierzchnię ok. 56 ha, w przypadku grunty rolne ok. 1057 ha, a użytków leśnych (gminnych i prywatnych – ok. 220 ha). Nie wszystkie działki objęte inwestycją będą wymagały trwałego zajęcia, a tylko zostaną czasowo zajęte na okres budowy, kwestia ta była i będzie uzgadniana bezpośrednio z lokalnym samorządem i mieszkańcami.

Gospodarcze wykorzystanie rzek to trend w Europie

Rzeki wykorzystywane są gospodarczo w wielu krajach europejskich, a przykładem jest choćby droga wodna Rotterdam-Bazylea, Kanał Alzacki czy Droga Rodanu. Najnowszą europejską inwestycją, dofinansowaną ze środków UE, jest prowadzona od kilku lat budowa kanału śródlądowego Sekwana-Europa Północna, która łączy Paryż z europejskim systemem dróg wodnych i portami morskimi. To jedna z największych inwestycji inżynierskich w Europie od czasu budowy tunelu pod kanałem La Manche. Według wliczeń umożliwiły przewóz do 13 mln ton ładunków rocznie, co pozwoli na wyeliminowanie z francuskich dróg około 500 tys. samochodów.

Rozbiórka Stopnia Wodnego Włocławek prowadziłaby do katastrofy ekologicznej

Podczas prac przygotowawczych dotyczących SW Siarzewo brano pod uwagę różne warianty, wśród nich rozbiórka istniejącego Stopnia Wodnego Włocławek. Ostatecznie koncepcję odrzucono. Czym groziłoby zlikwidowanie obiektu? Odstąpienie czary zbiornika niesie za sobą trudne do przewidzenia skutki. Wody Wisły zostałyby obciążone osadami przy opróżnieniu zbiornika. Powstałaby konieczność zagospodarowania ok. 40 km² powierzchni zbiornika wysięlonej osadami. Prace związane z koniecznością usunięcia ok. 47 mln m³ osadów byłyby nie tylko ryzykowne, ale i bezprecedensowe w skali nie osadów do wód, co skutkowało pogorszeniem stanu Wisły i Zatoki Gdańskiej (Bałtyku) oraz wzrostem zawartości metali ciężkich i ilości osadów. Obniżenie poziomu wód gruntowych spowodowałoby m.in. osuszenie terenów rolnych. Skutkowałoby dalszym stopniem regionu Kujaw i Pomorza. Obniżeniu uległby poziom wód gruntowych wzdłuż brzegów zbiornika, przestałby istnieć zbiornik wody przeznaczony na cele rolne, przemysłowe i zaopatrzenie w wodę. Zlikwidowana zostałaby funkcja rekreacyjna samego zbiornika i terenów wokół niego, a także funkcje transportowe oraz przeprawa drogowa przez Wisłę. Ostatecznie koszty likwidacji, przy częściowym niwelowaniu strat spowodowanych przez powódzie, umożliwiają generowanie zysków. Błównie dzięki możliwości prowadzenia racjonalnej gospodarki wodnej i bezpiecznego rozwoju rolnictwa. Infrastruktura stopnia wodnego, wraz z bogatymi elementami kompensacji przyrodniczych, zwiększa atrakcyjność turystyczną regionu, co może rocznie przynieść okolicznym gminom nawet kilkadziesiąt milionów zł zysku. Przyczynia się także do wzrostu liczby miejsc pracy. Lokalizacja stopnia wodnego w Siarzewie wyklucza zagrożenie naruszenia zasobów solanek w Clechocinku i okolicach, zatem nie będzie mieć negatywnego wpływu na przedsięwzięcia rozwijane w regionie.

